

(המשך ממוד 21)

החלטות או לבצען. יהיה הפירוש שבו יימסר הדיווחים והעידוכים הביטחוניים ההדדיים, ובעיקר, יקויימו בו ההתייעצויות ויגובשו דרכי-הפעולה והצעות-ההחלטה, אשר יובאו לאישור הגופים המוסמכים. המשתתפים בדיוגי הוועדה מצויים במעמד שווה ואין יחסי-הכפיפות שביניהם מחייבים. זאת, כדי שכל אחד יוכל לחוות דעה באופן חופשי ולפי מיטב ידיעתו ושיפוטו. חוסר הסמכויות הוא, לכן, אלמנט הכרחי.

הענקת סמכויות ל"ועדה" זו תרוקן את סמכויות הממשלה ו"קבינט המילחמה" מכל תוכן, תגרום הפרת עקרונ-היסוד של כפיפות הדרג הצבאי למדיני ותהרוס את יחסי הכפיפות, האחריות והמישעמת, השוררים בין עליון וכפוף בתוך משרד-הביטחון ובתוך הצבא. הסידור הנזכר מאפשר ורימת דיווח, ייעוץ והערכות של המומחים המיקצועיים במערכת-הביטחון אל ראש-הממשלה באופן שוטף וקבוע, בלא כל הגזקים הנזכרים. מחוץ למשרד-הביטחון ולשאר הגופים הנזכרים, צריך גם משרד-האוצר לעסוק בתמידות בנושאי הביטחון ולהיות מעורה בו.

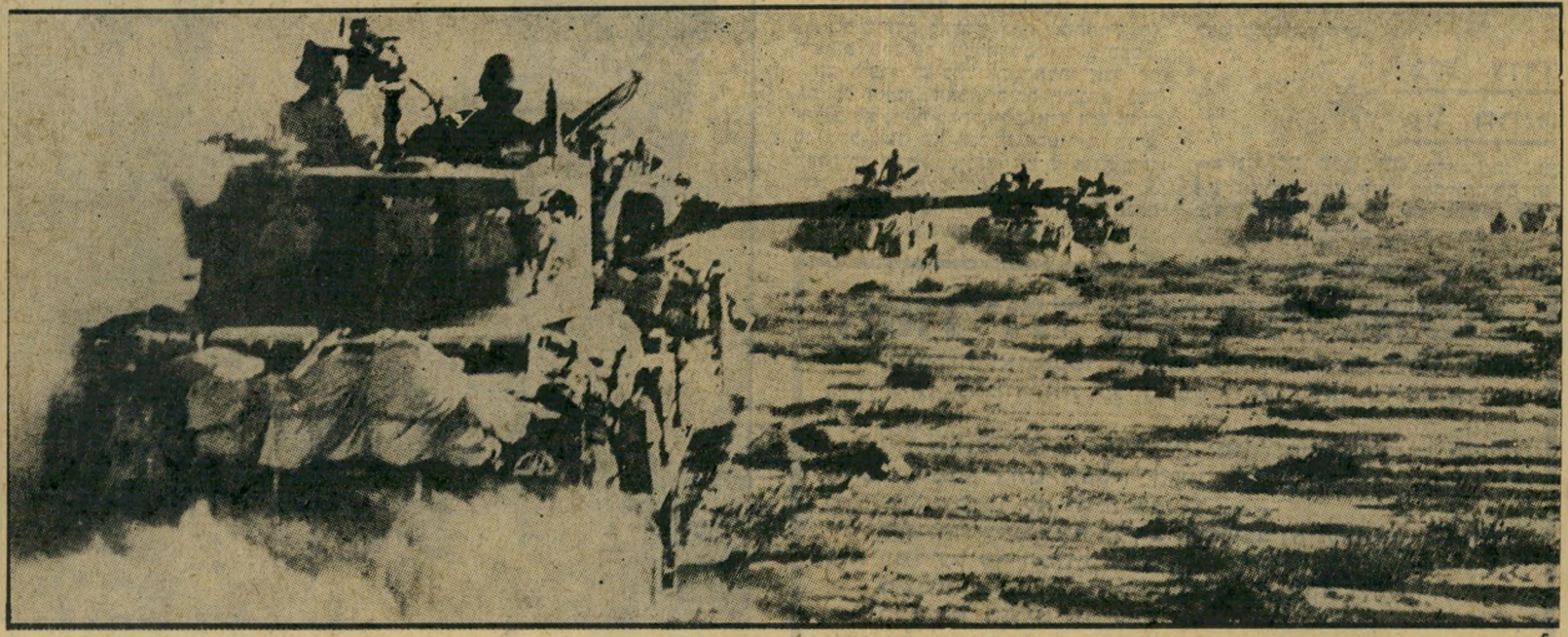
כבירות ואוטונומיה אלו שמורים לצה"ל לרעתו. כצבא, עליו להתרכז אך-ורק בעניינים צבאיים מהותיים ובנושאי-החומה. כל עניין ונושא שאינם אחרים, צריך שיימצאו וינהלו עדיירי משרד-הביטחון.

אין כוונתי רק לגדנ"ע, גליצה"ל, דוברות, צנזורה, והאחריות לגיוס, אלא גם להג"א ולאחריות על הנעשה בעורף בעת מלחמה. צה"ל איננו יוצא נשכר, אלא רק מופרע וגיוזוק, בכל הנוגע ליעילות ניהול המלחמה. כאשר האחריות הזאת מוטלת עליו, די שגויה כי נתממש האפשרות של הפצצת ערים בזמן מלחמה: האם בכך יטפל צה"ל (כלומר המפקד המקומי), או שמא מוטב שמישהו אחר, כאשר המפקד הזה פנוי כולו לניהול הלחימה בחזית?

לצורך זה יש לומר, שבכל אחד מן הנושאים הנזכרים יכולים לשטל אנשי-צבא במדים — אבל לא במסגרת הצבא ותחת פיקודו, אלא כממלאי-תפקידים מטעם משרד-הביטחון, או אף רשויות ממשלתיות אחרות. רק אצלנו אין הדבר הזה מקובל כדבר רגיל ומובן-מאליו. כיום, ועד היום, אין שר-הביטחון יכול כימעט להתערב

בתחום. בין היתר, ואולי קודמית, דרושה רפורם מה במסגרת תוך הקמת יישות מיקצועית-ידינית של כוחות-היבשה. המטרה היא להפוך את המטכ"ל עצמו לעוזרועי ורביזרועי, עדיירי ניתוק ויקתו הישירה והבינברית לכווחות היבשה. בכך גם תאפשר הקמת ראשות מוקד צועית כוללת וייחודית לזרוע זו, שהוא העניין קריטי בצה"ל ובעת חסרה ראשות חיונית כזו. המצב כיום הוא כזה, שהמטכ"ל הוא, "בגדני" מבדו שיהיה ראש יעיל לכווחות-היבשה, אבל גם "יבשתני" מדי במנטלות שהן, בהרכבו וכי עיסוקיו, מבדו שיהיה "בגדני" (כלומר עדיירי-זרועי) כאמת.

אתה מטרה נחוץ לפרק את האנאכרוניזם המלאכותי והמפריע-בעליל, הקרוי "מפקדת גייסות השיריון", או "חיל-השיריון". כיום מהווה גוף זה, זרוע בתוך-זרוע — "חיל", שהוא בעת-זמנה אחת גם על-רביחילי ויהודו הוא, "השיריון" — שעה שכיום כל כוחות וחילות-היבשה הם "שיריון", ואי-אפשר אחרת. כל אלה אינם אלא דוגמות, טיפות בים, "קצה הקרחון". מערכת-הביטחון מתפקדת כיום בדומה למכונה מעוקמת, שחלקיה הוטלאו ועוקמו כך, שהם מתאימים פחות או יותר זה לזה וכך נעים, עם המון חריקות, ביזבוב, אי-יעילות, כישלונות ואי-הצלחות — ואיכשהו בכל-יזאת

צה"ל חייב להעביר ריאורגניזציה עמוקה ומקיפה מן המסד עד הטפחות, כמעט בכל תחום * דרושה רפורמה יסודית במטכ"ל תוך הקמת יישות מקצועית-זרועית של כוחות היבשה

אינני יודע אם בכלל מצוי במשרד-האוצר שלנו אישיו גוף, הממונה ספציפית וייעודית על תקציבי הביטחון ועל הוצאות מערכת-הביטחון. אך ברור הדבר ובטוח ללא ספק, שגם אם אומנם קיים גוף כזה, אין ערכו רב ביותר. מהיותו חסר חלוטין כל יכולת להתמודד עם מערכת-הביטחון ועם דרישותיה, כל שיכול שר-האוצר האומלל ישלנו לומר בתחום-הביטחון מצטמצם ב"כך, המפקד", או "אתה צודק, אבל פשוט אין לי כסף, המפקד". אין הוא מסוגל — או מעז — להשמיע כל תשובות אחרות, אפילו דרישות מערכת-הביטחון מוגזמות, לא מדויקות ובלתי-מתחשבות בצרכים ובדרישות הלא-מיים האחרים. עקרות ואין-אונים אלה קיימים במשרד-האוצר, באופן כה קבוע וטוטאלי רק ביחס למערכת-הביטחון.

זהו מצב שאין הדעת סובלתו. לא ייתכן שהקצאת חלק כה גדול מן המשאבים הלאומיים תיעשה בלא שהמשרד האחראי (האוצר) יהיה מסוגל לבחון את הדרישות — לפחות באופן כללי ועקרוני, ולו רק לשם השוואה לצרכים אחרים, לפי סדר-הקדימות הלאומי הכולל, תוך ניסיון לחפש ולמצוא דרכים זולות יותר למילוי אותן דרישות שהן הכרחיות בעליל, וגם לשם הפעלת ביקורת, מניעת בזבזים ופסוליות וכיוצא-באלה.

בנעשה בתוך הצבא או על ידיו, הוא יכול, לכל היותר, ללחוץ לפיטורי מטכ"ל מסויים ולמינויו של אחר — וגם כאן לא תמיד המילה האחרונה בידיו — אבל כל עוד הרמטכ"ל מכהן, אין איש יכול להורות ולחייבו מה יעשה, או לא יעשה, בתוך הצבא. ברצותו, יכול ההמטכ"ל להורות לכל אנשי צה"ל, שינהגו גם בניגוד להוראה או בקשה של שר-הביטחון.

למירב המזק, נושאים רוב הרמטכ"ל דים שרי ני עיניהם למישרות מתאימות אחרו שיהררוב, ומשום כך הם נוטים או מוכנים להיענות לכך שות שר שרי-הביטחון. אבל אם יתעקשו ודא יושפעו עדיירי חושבים ממין זה, עלולים הם הסרב לשרי-הביטחון — ורצונם הוא שיוגבר.

בהקשר זה יש להזכיר את חוסר-הבהירות ככל הנוגע למקורות הסמכות והאציות בתוך מערכת-הביטחון. נוגעת כאן גם השאלה החרי קתית-ביסודית, מיהו "המפקד העליון של הצבא". כמקובל בכל מדינה מתוקנת וכדבר שהוא הכרה ברמקור-היטה, צריך שיהיה זה אור"ח, המפקד וגם מגשום עליונות הדרג המדיני. אצלנו זהו, למעשה, הרמטכ"ל — אף שהוא בכיר-יש איננו "מפקד" אלא רק "ראש מט"ח".

כדרכנו, העתקנו מונח זה מן הגויים בלא טרות מדי בהבנת משמעותו וסביבתו. בארה"ב, בכריטיניה ובכל מדינה אחרת שאולי לנו ללמוד ממנה, הרמטכ"ל הוא אומנם רק ראש-המטה של הממונה האזרחי הישיר עליו — כיום, במדינות הללו, השר האזרחי.

כבר מכות תיקונים איה לבדם ייכתבו שני ניים חשוכים ויסודיים כמיכונה, באיגון וכי פעולת הרגלים הגבוהים בצה"ל. אבל כם אין דה צה"ל עצמו חייב לעבור ריאורגניזציה עמוי קה ומקפת מן המסד עד לטפחות. כימעט כבר

זדים ומזויים, אין כל צידוק או צורך, שכזו תהיה המערכת הביטחונית שלנו. מאלי יובן, שאין סקירה זו יכולה להוות יותר מאשר קריאה כללית בלבד לעריכת רפורמה. לצורך מיפעל גדול כזה נחוצים מחקרים, בדיקות וניסיונות רבים ומפורטים בהרבה. אבל המלאכה אינה כה כבדה או מסובכת, משום שלפחות בתחילת יתן — וצריך — ללמוד מן הנעשה במדינות אחרות, ובעיקר מבריטיניה.

מידל המערכת הביטחונית במדינה זו איננו רק הוותיק, אלא גם המוכח, הבדוק והמתאים ביותר לצרכינו. את תהליך התיקון הזה צריכים להנחות כמה תנאי-רקע מוסגרתיים. האחד הוא, שני חוץ להתחיל בכך מיד, כדי שיינתן לנצל את מהפך המעבר ולהתחיל לגדג את העניין פרם תשוב המערכת להרגע, תקפא — יתתקשה מחדש. עם זאת נחוץ שהשינויים, אפילו יתי חוללו בתוך פרק-זמן קצר ביחס, יהיו הדרגי תיים ולא יונחתו במכה מהפכנית אחת.

דבר שלישי, יש לפעול לפי סדר-קדימויות ולהתחיל בתיקון אותם העיוותים שהשפעתם על יעילות המערכת חשובה ומיידית יותר. לבסוף, הרי מצבנו עדיין איננו כזה שניתן לנו לעצור את פעולת המערכת, לפרקה כולה ולשלחה לאבורל, אלא נחוץ לבצע את הרפורמות בלא לפגוע באופן רציני בכוננות המלחמה. כי ברגע כאלהים שכנה כזו, מוטב שתימצא כרינו מערכת גרועה, מאשר תהיה מוטלת לרגלינו חלקים-חלקים.

כל התנאים הללו אינם תירוצים לאי-עשיית התיקונים, אלא רק סיגים לעשייתם. אם לא ייגש שיתרון החדש למלאכה זו, לא תהיה החלפתו, בתחום זה, יותר מאשר החלפת יושי כיהיכיסאית. במצבה הנוכחי של מערכת הביטחון, ולאור חשיבותה לנו, יהא מחדל כזה כגדר מעילה-ביאמון.